

चाणक्य मंडल परिवार

प्रश्नपुस्तिका क्रमांक : CMPT01

7 October 2018

BOOKLET No.

प्रश्नपुस्तिका

पेपर I - भारतीय संविधान व राज्यशास्त्र

एकूण प्रश्न : 100

वेळ : 2 (दोन) तास

एकूण गुण : 200

सूचना

- (1) वर छापलेला प्रश्नपुस्तिका क्रमांक तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर विशिष्ट जागी उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे न विसरता नमूद करावा.
- (2) सदर प्रश्नपुस्तिकेत 100 अनिवार्य प्रश्न आहेत. उमेदवारांनी प्रश्नांची उत्तरे लिहिण्यास सुरुवात करण्यापूर्वी या प्रश्नपुस्तिकेत सर्व प्रश्न आहेत किंवा नाहीत याची खात्री करून घ्यावी. असा तसेच अन्य काही दोष आढळल्यास ही प्रश्नपुस्तिका समवेक्षकांकडून लगेच बदलून घ्यावी.
- (3) आपला परीक्षा-क्रमांक ह्या चौकोनात बॉलपेनने लिहावा.
- (4) या प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाला 4 पर्यायी उत्तरे सुचविली असून त्यांना 1, 2, 3 आणि 4 असे क्रमांक दिलेले आहेत. त्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तराचा क्रमांक उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर नमूद करावा. अशा प्रकारे उत्तरपत्रिकेवर उत्तरक्रमांक नमूद करताना तो संबंधित प्रश्नक्रमांकासमोर छायांकित करून दर्शविला जाईल याची काळजी घ्यावी. ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे.
- (5) ज्या विषयासाठी मराठी बरोबर इंग्रजी माध्यम विहित केलेले आहे. त्या विषयाचा प्रत्येक प्रश्न मराठी बरोबर इंग्रजी भाषेत देखील छापण्यात आला आहे. त्यामधील इंग्रजीतील किंवा मराठीतील प्रश्नामध्ये मुद्रणदोषांमुळे अथवा अन्य कारणांमुळे विसंगती निर्माण झाल्याची शंका आल्यास, उमेदवाराने संबंधित प्रश्न पर्यायी भाषेतील प्रश्नाशी ताडून पहावा.
- (6) उत्तरपत्रिकेत एकदा नमूद केलेले उत्तर खोडता येणार नाही. नमूद केलेले उत्तर खोडून नव्याने उत्तर दिल्यास ते तपासले जाणार नाही.
- (7) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. यास्तव सर्व प्रश्नांची उत्तरे द्यावीत. घाईमुळे चुका होणार नाहीत याची दक्षता घेऊनच शक्य तितक्या वेगाने प्रश्न सोडवावेत.
- (8) प्रस्तुत परीक्षेच्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यांकन करताना उमेदवाराच्या उत्तरपत्रिकेतील योग्य उत्तरांनाच गुण दिले जातील. तसेच “उमेदवाराने वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी स्वरूपाच्या प्रश्नांची दिलेल्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तरेच उत्तरपत्रिकेत नमूद करावीत. अन्यथा त्यांच्या उत्तरपत्रिकेत सोडविलेल्या प्रत्येक चुकीच्या उत्तरांसाठी एक तृतीयांश गुण वजा करण्यात येतील”.
- (9) प्रश्नपुस्तिकेमध्ये विहित केलेल्या विशिष्ट जागीच कच्चे काम (रफ वर्क) करावे.

परीक्षा-क्रमांक

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*****

MPSC राज्यसेवा पूर्वपरीक्षा 2019

Test Series

दि. ७ ऑक्टोबर ते २४ जानेवारी २०१९

इंग्रजी व मराठी या दोन्ही भाषांमध्ये

वैशिष्ट्ये

- आयोगाप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची रचना
- OMR Sheet तपासून गुण कळविण्यात येतील.
- प्रश्नपत्रिका विषयनिहाय (१२) तसेच एकत्रित (५+५). (सामान्य अध्ययन+CSAT)
- प्रत्येक टेस्टनंतर स्पष्टीकरणासह उत्तरे छापील स्वरूपात दिली जातील.
- आमच्या प्राध्यापकांबरोबर शेवटच्या (५+५) टेस्टचे विश्लेषण तसेच शंकांनिरसन

विषयानुसार टेस्ट-एकूण १२ (प्रत्येक रविवारी)

अ.क्र.	तारीख	विषय	अ.क्र.	तारीख	विषय
१.	७ ऑक्टोबर	भारतीय संविधान व राज्यशास्त्र	८.	९ डिसेंबर	भूगोल व पर्यावरण
२.	१४ ऑक्टोबर	भारतीय संविधान व राज्यशास्त्र	९.	१६ डिसेंबर	सामान्य विज्ञान
३.	२१ ऑक्टोबर	अर्थशास्त्र	१०.	२३ डिसेंबर	प्रचलित घडामोडी (जून, जुलै, ऑगस्ट, सप्टेंबर)
४.	२८ ऑक्टोबर	अर्थशास्त्र	११.	३० डिसेंबर	सामान्य विज्ञान
५.	१८ नोव्हेंबर	इतिहास	१२.	६ जानेवारी	प्रचलित घडामोडी (ऑक्टोबर, नोव्हेंबर, डिसेंबर)
६.	२५ नोव्हेंबर	इतिहास			
७.	२ डिसेंबर	भूगोल व पर्यावरण			

वेळ व ठिकाण : सकाळी ९:३० ते ११:३० सदाशिव पेठ वास्तू व वारजे वास्तू प्रत्येक टेस्टनंतर त्याच दिवशी स्पष्टीकरणासहित उत्तरे दिली जातील. स्पष्टीकरणासंबंधी किंवा अभ्यासासंबंधी काही अडचण असल्यास चाणक्य मंडल परिवाराचे प्राध्यापक दोन्ही वास्तूत स.१० ते स.६ या वेळेत उपलब्ध असतील.

संपूर्ण सामान्य अध्ययन (GS) व CSAT टेस्ट

अ.क्र.	तारीख	विषय	वेळ	Discussion
१.	१२ जानेवारी	सामान्य अध्ययन (GS) CSAT	स.१० ते १२ दु. ३ ते ५	१३ जानेवारी स. ९ ते १
२.	१५ जानेवारी	सामान्य अध्ययन (GS) CSAT	स.१० ते १२ दु. ३ ते ५	१६ जानेवारी स. ९ ते १
३.	१८ जानेवारी	सामान्य अध्ययन (GS) CSAT	स.१० ते १२ दु. ३ ते ५	१९ जानेवारी स. ९ ते १
४.	२१ जानेवारी	सामान्य अध्ययन (GS) CSAT	स.१० ते १२ दु. ३ ते ५	२२ जानेवारी स. ९ ते १
५.	२४ जानेवारी	सामान्य अध्ययन (GS) CSAT	स.१० ते १२ दु. ३ ते ५	२५ जानेवारी स. ९ ते १

उपलब्ध परीक्षा माध्यम

- ऑफलाईन : सदाशिवपेठ व वारजे वास्तू
- ऑनलाईन : chanakyamandalonline.in
- पोस्टल माध्यम

Discussion

प्रत्येक टेस्टनंतर दुसऱ्या दिवशी स्पष्टीकरणासहित उत्तरे दिली जाऊन त्यावर Discussion होईल.

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाच्या नोटिफिकेशन नुसार जानेवारी मधील टेस्टच्या तारखा बदलू शकतात.

शुल्क: २२०० रु.

चाणक्य मंडलच्या जुन्या विद्यार्थ्यांना ५०% सवलत मिळेल.

अधिक माहितीसाठी कार्यालयाशी संपर्क साधा. ०२०-२४३३८५४२ / ०२०-२५२३०९००

1. भारताच्या मुख्य निवडणूक आयुक्तांसंदर्भात खालील विधाने लक्षात घ्या व **अयोग्य** विधाने निवडा.
- (अ) घटनेने त्यांच्यासाठी कोणतीही कायदेविषयक, शैक्षणिक, प्रशासकीय पात्रता सांगितलेली नाही.
- (ब) घटनेने त्यांना निवृत्तीनंतर सरकारी नेमणुकीपासून प्रतिबंधित केलेले नाही.
- (क) ते राष्ट्रपतींच्या मर्जेने पद धारण करीत नाहीत.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) फक्त अ
 (2) फक्त ब व क
 (3) फक्त क
 (4) वरीलपैकी नाही

Consider the following statements about Chief Election Commissioner of India and Choose the **incorrect** statements.

- (a) Constitution has not prescribed any qualifications (legal, educational and administrative) for chief election commissioner.
- (b) Constitution has not debarred him from any further appointment by government, after retirement.
- (c) He does not hold the office till the pleasure of the President.
- (1) Only a
 (2) Only b and c
 (3) Only c
 (4) None of the above

2. खालील विधाने लक्षात घ्या व **योग्य** विधान/ने निवडा.

- (अ) 65 व्या घटनादुरुस्तीने (1990), अनुसूचित जाती आणि जमातींसाठी एका बहुसदस्यीय राष्ट्रीय आयोगाची स्थापना झाली.
- (ब) 89 वी घटनादुरुस्ती (2003) ने अनुसूचित जाती आणि जमातींसाठीच्या एकत्र आयोगाची दोन विभिन्न आयोगात विभागणी केली.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) फक्त अ
 (2) फक्त ब
 (3) दोन्ही
 (4) दोन्ही नाही

Consider the following statements and Choose the **correct** of them.

- (a) 65th Constitutional amendment Act of 1990 provided for the establishment of multi-member national commission for SCs and STs.
- (b) 89th Constitutional amendment Act 2003 bifurcated the combined commission for SCs and STs into two separate bodies.
- (1) only a
 (2) only b
 (3) both
 (4) neither a nor b

3. घटनेच्या खालीलपैकी कोणत्या कलमात भाषिक अल्पसंख्याक समाजाकरता विशेष अधिकाऱ्याची तरतूद आहे ?
 (1) कलम 350 (2) कलम 350-A (3) कलम 350-B (4) कलम 351
 Which of the following Article of the Constitution provides for the special officer for linguistic minorities?
 (1) Article 350 (2) Article 350-A (3) Article 350-B (4) Article 351

4. भारताच्या नियंत्रक व महालेखापरिक्षक यांच्याविषयी खालील विधाने लक्षात घ्या व **अयोग्य** विधान/ने निवडा.
 (अ) घटनेत जरी भारताचे नियंत्रक व महालेखापरिक्षक अशी तरतूद असली तरी त्यांचे (CAG) भारताच्या संचित निधीतून पैसे काढण्याच्या प्रक्रियेवर नियंत्रण नाही.
 (ब) ब्रिटनमध्ये मात्र कार्यकाळी मंडळ, नियंत्रक व महालेखापरिक्षकाच्या संमतीशिवाय सार्वजनिक निधीतून पैसे काढू शकत नाही.
पर्यायी उत्तरे :

- (1) फक्त अ (2) फक्त ब (3) दोन्ही (4) दोन्ही नाही

Consider the following statements about Comptroller and Auditor General of India and Choose the **incorrect** statements.

- (a) The Comptroller and Auditor General of India has no control over the issue of money from the consolidated fund of India.
 (b) In Britain, the executive can draw money from consolidated fund/public exchequer only with the approval of the CAG.

- (1) Only a (2) Only b (3) both (4) Neither a nor b

5. खालील विधाने लक्षात घ्या.
 (अ) भारताच्या महान्यायवाद्यांना दोन्ही सभागृहांमध्ये किंवा त्यांच्या संयुक्त बैठकीमध्ये मतदानासहित भाग घेण्याचा अधिकार आहे.
 (ब) भारताचे महान्यायवादी संसदीय समितीचे सदस्य असू शकतात.
 (क) भारताच्या महान्यायवाद्यांची तरतूद कलम 148 मध्ये करण्यात आली आहे.
पर्यायी उत्तरे :

- (1) फक्त अ योग्य (2) फक्त ब योग्य (3) अ व ब योग्य (4) सर्व योग्य

Consider the following Statements.

- (a) Attorney General of India has right to take part, with voting right, in both houses of Parliament.
 (b) Attorney General of India can be a part of Parliamentary Committee.
 (c) Provision for Attorney General is provided in Art. 148 of the constitution.

- (1) Only a correct (2) Only b correct (3) a, b (4) All correct

6. भारतातील न्यायाधिकरणासंदर्भात खालील विधाने लक्षात घ्या व योग्य विधान/ने निवडा.
 (अ) मूळ घटनेत न्यायाधिकरणाविषयी तरतूद करण्यात आलेली नव्हती.
 (ब) 44 व्या घटनादुरुस्ती कायदा 1978 ने घटनेत 323 A हे नवीन कलम टाकण्यात आले जे प्रशासकीय न्यायाधिकरणासंदर्भात आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) फक्त अ (2) फक्त ब (3) दोन्ही (4) दोन्ही नाही

Consider the following statements about tribunal and choose the **correct** statements.

- (a) The original constitution did not contain provisions with respect to tribunals.
 (b) 44th Constitutional amendment act of 1978 inserted new article 323-A regarding administrative tribunal.
 (1) Only a (2) Only b (3) both (4) Neither a nor b

7. खटला व संबंधित विषय यांच्यापैकी अयोग्य जोडी ओळखा.

- (अ) कुपर खटला (1970) - अध्यादेशांसाठी न्यायीक पुनर्विलोकन
 (ब) बालाजी राघवन् खटला (1996) - कलम 18 संबंधित
 (क) एल्. चंद्रकुमार खटला (1997) - न्यायाधिकरणासंबंधी
 (1) फक्त क (2) फक्त ब (3) एकही नाही (4) फक्त अ

Choose the **incorrect** pair about Case and related subjects.

- (a) Cooper Case (1970) - Judicial Review about ordinances.
 (b) Balaji Raghavan Case (1996) - Article 18 related
 (c) L. Chandrakumar Case (1997) - Related to tribunals
 (1) Only c (2) Only b (3) None (4) Only a

8. राष्ट्रीय विकास परिषदेत खालीलपैकी कोणाचा समावेश होत नाही ?

- (अ) पंतप्रधान (ब) सर्व केंद्रीय मंत्री
 (क) सर्व मुख्यमंत्री (ड) नियोजन आयोगाचे सदस्य
 (1) फक्त ड (2) फक्त क आणि ड
 (3) फक्त क (4) सर्वांचा समावेश असतो.

Who among the following is/are not included in National development council?

- (a) Prime Minister (b) All Cabinet Ministers
 (c) All Chief Ministers (d) Members of Planning Commission
 (1) Only d (2) Only c & d
 (3) Only c (4) All are included

9. खालील विधाने लक्षात घ्या.

(अ) पक्षांतराच्या कारणावरून अपात्रेविषयीचा निर्णय अध्यक्ष/सभापतींचा असतो.

(ब) किहोतो होलोहान खटल्यात सर्वोच्च न्यायालयाने असा निर्णय दिला की अध्यक्ष/सभापतींचा निर्णय हा न्यायिक पुनर्विलोकनाच्या कक्षेत येतो.

(1) फक्त अ योग्य

(2) फक्त ब योग्य

(3) दोन्ही योग्य

(4) दोन्ही अयोग्य

Consider the following Statements.

(a) Decision regarding disqualification arising out of defection is decided by presiding officer of house.

(b) According to supreme court judgment in Kihoto Hollohan case, decision of presiding officer of Parliament's house is subject to judicial review.

(1) Only a is correct

(2) Only b is correct

(3) Both are correct

(4) Neither is correct

10. संयुक्त राज्य लोकसेवा आयोगासंदर्भात खालील विधाने लक्षात घ्या व योग्य विधान/ने ओळखा.

(अ) हा एक घटनात्मक आयोग आहे.

(ब) तिच्या अध्यक्ष व सदस्यांची नियुक्ती राष्ट्रपतींमार्फत होते.

(क) ते आपला अहवाल संबंधित राज्याच्या राज्यपालांना सादर करतात.

(1) वरील सर्व

(2) फक्त अ व क

(3) फक्त क

(4) फक्त ब व क

Consider the following statements regarding joint public service commission and Choose the **correct** statement/s.

(a) It is a constitutional body.

(b) Chairman and members are appointed by President.

(c) JPSC present its report to concerned State Governors.

(1) All of the above

(2) Only a and c

(3) Only c

(4) Only b and c

11. योग्य जोड्या जुळवा.

व्यक्ती

- (i) नासिरुद्दीन
(ii) टी. टी. कृष्णम्माचारी
(iii) के. सी. व्हेअर
(iv) आयव्हर जेनिंग्ज

मार्गदर्शक तत्वांबद्दल वक्तव्य

- (a) धार्मिक महत्वाकांक्षा
(b) भावनांची कचरा पेटी
(c) उद्देश व महत्वाकांक्षांचा जाहीरनामा
(d) नववर्षाचा ठराव

(i) (ii) (iii) (iv)

- (1) a b c d
(2) d b c a
(3) d c b a
(4) b c a d

Match the following pairs.

Person

- (i) Nasiruddin
(ii) T. T. Krishnamachari
(iii) K. C. wheare
(iv) Ivor Jennings

Statement about DPSP

- (a) pious Aspiration
(b) Dustbin of sentiments
(c) Manifesto of aims and aspirations
(d) New year resolution

(i) (ii) (iii) (iv)

- (1) a b c d
(2) d b c a
(3) d c b a
(4) b c a d

12. राज्यपाल कोणाच्या सल्ल्यानुसार अधिवेशन बोलवणे, सत्रसमाप्ती व विधानसभेचे विसर्जन ही कार्ये पार पाडतात ?

- (1) गृहमंत्री
(2) मुख्यमंत्री
(3) राज्य मंत्रिमंडळ
(4) संसदीय कामकाज मंत्री

Who advises Governor to summon or prorogue the state legislature or dissolve the state legislative assembly?

- (1) Home minister (2) Chief minister
(3) State Council of ministers (4) Parliamentary affairs minister

13. जोड्या लावा

अ गट

- (i) कलम 38
(ii) कलम 39
(iii) कलम 39 A
(iv) कलम 41

ब गट

- (a) राज्य कल्याणकारी राज्य स्थापन करण्याचा प्रयत्न करेल.
(b) स्त्रिया आणि पुरुषांना समान कामासाठी समान वेतन.
(c) समान न्याय व मोफत कायदेशीर मदत
(d) कामाचा अधिकार

	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(1)	a	b	c	d
(2)	b	c	d	a
(3)	a	b	d	c
(4)	d	c	b	a

Match the following pairs.

Group A

- (i) Art. 38
(ii) Art. 39
(iii) Art. 39 A
(iv) Art. 41

Group B

- (a) state to secure social order for promotion of welfare of people
(b) Equal payment for equal work for men & women.
(c) Equal Justice and free legal aid
(d) Right to work

	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(1)	a	b	c	d
(2)	b	c	d	a
(3)	a	b	d	c
(4)	d	c	b	a

14. केंद्रशासित प्रदेशांचे लोकसभेतील प्रतिनिधी खालीलपैकी कोणत्या पद्धतीद्वारे निवडण्यात येतात ?

- (1) संबंधित राज्याची विधानसभा ठरवेल त्याप्रमाणे
(2) संबंधित राज्याची विधानपरिषद ठरवेल त्याप्रमाणे
(3) केंद्र सरकार ठरवेल त्याप्रमाणे
(4) संसदीय कायद्यात सांगितल्याप्रमाणे

Representative of union territories in the House of people shall be chosen in such a manner as decided by -

- (1) As decided by state legislative assembly.
(2) As decided by state legislative council.
(3) decided by central government
(4) As prescribed by law in Parliament.

15. राज्य विधानमंडळाच्या कोणत्याही सभागृहाच्या गणपूर्तीसाठी किमान किती सदस्य उपस्थित असणे आवश्यक असते ?
- (1) सभागृहाच्या एकूण सदस्य संख्येच्या 1/10 सदस्य
  - (2) सभागृहाच्या एकूण सदस्य संख्येच्या 1/4 सदस्य
  - (3) सभागृहाच्या एकूण सदस्य संख्येच्या 1/5 सदस्य
  - (4) सभागृहाच्या एकूण सदस्य संख्येच्या निम्मे सदस्य

What is the quorum required for a meeting of either house of state legislature?

- (1) 1/10th of total number of members of the house
- (2) 1/4th of total number of member of the house
- (3) 1/5th of total number of member of the house
- (4) 1/2th of total number of member of the house

16. खालीलपैकी योग्य विधाने कोणती ?

घटनेतील कलम 200 नुसार, राज्यपाल -----

- (अ) विधेयकाला संमती रोखून ठेवू शकतात
- (ब) ते विधेयक राष्ट्रपतींच्या विचारार्थ राखून ठेवू शकतात
- (क) विधेयकाला संमती देऊ शकतात
- (ड) ते विधेयक राज्य विधानमंडळाकडे पुनर्विचारार्थ पाठवू शकतात.

- (1) अ, ब
- (2) क, ड
- (3) अ, ब, क
- (4) अ, ब, क, ड

Which of the following statements is/are **correct**? Under provision of article- 200, the governor of the state :

- (a) Can withhold his assent to a bill passed by the state legislature
- (b) Can reserve the bill passed by state legislature for consideration of President.
- (c) He may give his assent to the bill.
- (d) He may return the bill for reconsideration.

- (1) a, b
- (2) c, d
- (3) a, b, c
- (4) a, b, c, d

17. विधानसभा विसर्जित झाल्यानंतर प्रलंबित असणाऱ्या विधेयकांची स्थिती खाली नमूद केली आहे. त्यापैकी योग्य विधान/विधाने ओळखा.
- (अ) विधानसभेत प्रलंबित विधेयक व्यपगत होते.
- (ब) विधानसभेने पारित केलेले मात्र विधान परिषदेत प्रलंबित असलेले विधेयक व्यपगत होते.
- (क) विधानपरिषदेत प्रलंबित असलेले, मात्र विधानसभेने पारित न केलेले विधेयक व्यपगत होते.
- (ड) दोन्ही सभागृहांनी पारित केलेले (एकगृही सभागृहाबाबत विधानसभेने पारित केलेले), मात्र राष्ट्रपतींनी विधानमंडळाकडे पुनर्विचारार्थ पाठवलेले विधेयक व्यपगत होत नाही.

- (1) अ, ब, क (2) फक्त क (3) ब, क, ड (4) अ, ब, ड

Consider following statements regarding lapsing of bills on the dissolution of the assembly. Choose the correct statement/s.

- (a) A Bill pending in assembly lapses
- (b) A Bill passed by assembly but pending in council lapses
- (c) A bill pending in the council but not passed by assembly lapses
- (d) A bill passed by the assembly/passed by both the houses (in case of bicameral) but returned by President for reconsideration does not lapse

- (1) a, b, c (2) only c (3) b, c, d (4) a, b, d

18. राज्य विधीमंडळातील कामकाज ----- भाषेतून चालते.

- (अ) हिंदी
- (ब) इंग्रजी
- (क) राज्याची राजभाषा
- (ड) पीठासीन अधिकारी कोणत्याही सदस्यास त्याच्या मातृभाषेतून बोलण्याची संमती देऊ शकतात.

- (1) फक्त अ, क
- (2) फक्त क
- (3) फक्त क, ड
- (4) वरिल सर्व

Language/s for transacting business in the state legislature is/are -----

- (a) Hindi
- (b) English
- (c) Official language of the state
- (d) Presiding officer can permit a member to address the house in his mother tongue.

- (1) only a, c (2) only c (3) only c, d (4) All the above

19. विधानपरिषदेच्या रचनेविषयी खाली दिलेल्या वाक्यांचा विचार करून अचूक विधाने ओळखा.
- (अ) विधान परिषदेची कमाल सदस्यसंख्या त्या राज्याच्या विधानसभा सदस्यसंख्येच्या 1/3 इतकी निश्चित केली आहे.
- (ब) किमान सदस्यसंख्या 40 आहे.
- (क) जम्मू - काश्मीर विधान परिषदेसाठी सदस्यसंख्या 36 आहे.
- (1) फक्त अ, ब (2) फक्त ब, क (3) वरील सर्व (4) फक्त अ, क

Consider following statement regarding composition of legislative council and choose the correct statements.

- (a) Maximum strength of legislative council is fixed at one third of total strength of the assembly.
- (b) Minimum strength is fixed at 40
- (c) J & K council has 36 members.
- (1) Only a, b (2) only b, c (3) All the above (4) only a, c

20. योग्य जोड्या जुळवा

विवरण	कलम
(i) वार्षिक वित्तीय पत्रक	(a) 116
(ii) विनियोग विधेयक	(b) 112
(iii) लेखानुदान	(c) 114
(iv) अर्थविधेयकाची व्याख्या	(d) 110

(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(1) a	c	d	b
(2) b	c	a	d
(3) d	c	b	a
(4) a	b	c	d

Match the following Pairs.

Subject Matter	Article No.
(i) Annual financial statement	(a) 116
(ii) Appropriation bill	(b) 112
(iii) Vote on account	(c) 114
(iv) Defination of 'money bill'	(d) 110

(i)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(1) a	c	d	b	(2) b	c	a	d
(3) d	c	b	a	(4) a	b	c	d

21. उच्च न्यायालयास पुढील अधिकारक्षेत्र आहे. योग्य पर्याय निवडा.

(अ) प्रारंभिक अधिकारक्षेत्र	(ब) प्राधिलेख अधिकारक्षेत्र
(क) अपिलाचे/पुनर्विचाराचे अधिकारक्षेत्र	(ड) पर्यवेक्षणात्मक अधिकार
(इ) सल्ला देण्याचे अधिकारक्षेत्र	(फ) न्यायिक पुनर्विलोकनाचा अधिकार
(1) फक्त अ, ब, क, ड, इ	(2) फक्त ब, क, ड, इ, फ
(3) फक्त अ, ब, ड, इ, फ	(4) फक्त अ, ब, क, ड, फ

High court enjoys following jurisdiction & powers. Choose **correct** -

(a) Original jurisdiction	(b) writ jurisdiction		
(c) Appellate jurisdiction	(d) supervisory jurisdiction		
(e) Advisory jurisdiction	(f) power of judicial review		
(1) only a, b, c, d, e	(2) only b, c, d, e, f	(3) only a, b, d, e, f	(4) only a, b, c, d, f

२२. राज्याचा सर्वोच्च कायदा अधिकारी कोण असतो?

(1) सचिव, कायदा विभाग	(2) महान्यायवादी
(3) महाधिवक्ता	(4) सॉलिसिटर जनरल

Who is chief law officer of a state?

(1) Secretary, Law department	(2) Attorney general
(3) Advocate general	(4) Solicitor general

23. घटनेनुसार, एखाद्या व्यक्तीची राज्यपाल म्हणून नियुक्ती होण्यासाठी -----

(अ) ती व्यक्ती भारताची नागरिक असावी	(ब) त्या व्यक्तीने वयाची 35 वर्षे पूर्ण केलेली असावी.	(क) ती व्यक्ती ज्या राज्याची राज्यपाल होणार आहे त्या राज्याच्या बाहेरील असावी.	(ड) राज्यपालाची नेमणूक करताना राष्ट्रपतींनी राज्यांच्या मुख्यमंत्र्यांचा सल्ला घ्यावा.
(1) फक्त अ, ब	(2) फक्त क, ड	(3) फक्त ब, क	(4) फक्त अ, ड

As per the constitution, Qualifications for the appointment of a governor are -----

(a) He should be a citizen of India	(b) He should have completed 35 years of age	(c) He should not belong to the state where he is being appointed.	(d) President is required to consult the CM of the state concerned.
(1) only a, b	(2) only c, d	(3) only b, c	(4) only a, d

24. राज्य विधानपरिषद बरखास्त करण्याचा अधिकार कोणाला आहे?

- (1) संसद
- (2) राष्ट्रपती
- (3) राज्यपाल
- (4) राज्य विधानसभा

Who/Which institution can abolish the State legislative council?

- (1) Parliament
- (2) President
- (3) Governor
- (4) State assembly

25. योग्य जोड्या लावा.

विषय

कलम

(i) राज्यपालाची नियुक्ती	(a) 167
(ii) राज्य मंत्रिमंडळ	(b) 169
(iii) मुख्यमंत्र्यांची कार्ये/कर्तव्ये	(c) 155
(iv) विधानपरिषद	(d) 163

(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(1) a	b	c	d
(2) d	c	b	a
(3) c	b	d	a
(4) c	d	a	b

Match the pairs.

Subject	Article
(i) Appointment of Governor	(a) Article 167
(ii) Council of ministers	(b) Article 169
(iii) Duties of Chief minister	(c) Article 155
(iv) Legislative council	(d) Article 163

(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(1) a	b	c	d
(2) d	c	b	a
(3) c	b	d	a
(4) c	d	a	b

26. योग्य विधान/विधाने निवडा.

(अ) 13 डिसेंबर 1946 ला डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी उद्दिष्टांचा ठराव मांडला.

(ब) या उद्दिष्टांच्या ठरावाला 22 जानेवारी 1947 ला मंजूरी मिळाली.

(1) फक्त अ

(2) फक्त ब

(3) दोन्ही योग्य

(4) दोन्ही अयोग्य

Choose **Correct** Sentence/s.

(a) Dr. Babasaheb Ambedkar presented Objective Resolution on 13 December 1946.

(b) This resolution was passed on 22 January 1947.

(1) only a

(2) only b

(3) both correct

(4) both incorrect

27. जोड्या लावा.

समिती

अध्यक्ष

(i) राज्यांसोबत वाटाघाटी करणारी समिती

(a) सरदार पटेल

(ii) प्रांतीय राज्यघटना समिती

(b) राजेंद्र प्रसाद

(iii) गृह समिती

(c) के. एम्. मुन्शी

(d) जवाहरलाल नेहरू

(i) (ii) (iii)

(1) b d c

(2) a c d

(3) d a c

(4) b a c

Match the Pairs.

Committee negotiation

President

(i) State Committee

(a) Sardar Patel

(ii) Provincial Constitution Committee

(b) Rajendra Prasad

(iii) Internal affairs Committee

(c) K. M. Munshi

(d) Jawaharlal Nehru

(i) (ii) (iii)

(1) b d c

(2) a c d

(3) d a c

(4) b a c

28. शिक्षणासाठी दरवर्षी 1 लाख रु. ईस्ट इंडिया कंपनीने खर्च करावे असे कोणत्या कायद्याने ठरवण्यात आले ?

- (1) 1793 रेग्युलेशन कायदा (2) 1813 चार्टर कायदा
(3) 1833 चार्टर कायदा (4) पिट्स इंडिया कायदा, 1784

According to which law, East India company had to spend 1 lakh Rs. in education?

- (1) 1793 Regulation act (2) 1813 charter act
(3) 1833 Charter act (4) Pitts India act, 1784

29. घटना निर्माण झाली तेव्हा घटनेत ----- कलमे, ----- परिशिष्टे, ----- भाग होते.

- (1) 395, 8, 22 (2) 390, 12, 24
(3) 495, 12, 25 (4) 395, 12, 24

Originally Indian constitution had ----- articles. ----- schedules, ----- Parts.

- (1) 395, 8, 22 (2) 390, 12, 24
(3) 495, 12, 25 (4) 395, 12, 24

30. घटना समितीमध्ये सर्वाधिक सदस्य कोणत्या प्रांतातून होते ?

- (1) बॉम्बे (2) बिहार
(3) बंगाल (4) संयुक्त संस्थान

From which province highest number of members were elected in Constituent assembly.

- (1) Bombay (2) Bihar
(3) Bengal (4) United Province

31. भारतीय राज्यघटनेतील ----- सार्वजनिक स्वरूपात फाशीविरुद्ध अधिकार प्रदान करते.

- (1) कलम 20
(2) कलम 21
(3) कलम 22
(4) कलम 23

----- in the Indian constitution gives the right against public hanging.

- (1) article 20
(2) article 21
(3) article 22
(4) article 23

32. अयोग्य विधान निवडा.

- (अ) भारतीय राज्यघटनेत राज्यपालाचे पद हे कॅनडाच्या घटनेवरून घेण्यात आले.
 (ब) राज्यसभा सदस्यांची निवड पद्धती दक्षिण आफ्रिकेतून घेण्यात आली आहे.
 (क) घटनेत प्रजासत्ताक ही पद्धत अमेरिकन घटनेतून घेण्यात आली.
 (ड) घटनेत नागरिकांची कर्तव्ये ब्रिटिश घटनेवरून घेण्यात आली.

- (1) फक्त अ, क, ड (2) फक्त अ, ब, क
 (3) फक्त ब, ड (4) सर्व अयोग्य

Choose **incorrect** sentences.

- (a) Concept of office of Governor in Indian constitution was borrowed from Canadian Constitution.
 (b) Election procedure of Rajyasabha was borrowed from South Africa.
 (c) The term 'Republic' in constitution was borrowed from US Constitution.
 (d) Fundamental duties of citizen in constitution was borrowed from British Constitution.

- (1) Only a, c, d (2) Only a, b, c
 (3) Only b, d (4) All incorrect

33. “भारतीय घटनेचा सरनामा हे आमचा विचार व आमची स्वप्नं काय आहेत हे दाखवते” असे सरनाम्याचे वर्णन कोणी केले?

- (1) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर (2) के. एम. मुन्शी
 (3) सर अल्लादी कृष्णास्वामी अय्यर (4) एम् हिदायतुल्ला

Who describe the Preamble as - Preamble of constitution expresses what we had thought or dreamt so long

- (1) Dr. Babasaheb Ambedkar (2) K. M. Munshi
 (3) Sir Alladi Krishnaswami Iyer (4) M. Hidayatulla

34. योग्य विधान/ने निवडा.

- (अ) सरनामा घटनेचा भाग नाही असे बेरूबारी युनियन खटल्यात सांगण्यात आले.
 (ब) सरनामा घटनेचा महत्त्वपूर्ण भाग आहे असे केशवानंद भारती खटल्यात सांगण्यात आले.

- (1) फक्त अ (2) फक्त ब (3) दोन्ही योग्य (4) दोन्ही अयोग्य

Choose **correct** option.

- (a) In Berubari Union case, Supreme court opined that Preamble is not part of constitution.
 (b) In Kesavanand Bharati case, supreme court opined that preamble is an important part of constitution.

- (1) only a (2) only b (3) both correct (4) both incorrect

35. खालीलपैकी कोणत्या कायदानुसार कलकत्ता येथे सर्वोच्च न्यायालयाची स्थापना करण्यात आली तसेच भारतात केंद्रीय प्रशासन व्यवस्थेची पायाभरणी झाली ?

- (1) 1833 चा चार्टर ॲक्ट (2) 1784 पिट्स इंडिया ॲक्ट
(3) 1853 चा चार्टर ॲक्ट (4) 1773 चा रेग्युलेटिंग ॲक्ट

Which of the following Acts provided for the establishment of supreme court at Calcutta as well as laid the foundation of central administration in India?

- (1) Charter Act of 1833 (2) Pitts India Act 1784
(3) Charter Act of 1853 (4) Regulating Act 1773

36. अ) राज्याची निर्मिती, अस्तित्वात असलेल्या राज्याचे क्षेत्रफळ, सीमारेषा आणि नाव बदलणे या बाबी घटनेतील कलम 2 नुसार करता येतात.

ब) या कलमांतर्गत करण्यात आलेले बदल कलम 4 नुसार घटनादुरुस्ती मध्ये गणल्या जात नाहीत.

योग्य विधान/ने ओळखा.

- (1) फक्त अ (2) फक्त ब (3) दोन्ही अयोग्य (4) दोन्ही योग्य

Choose **correct** sentence/s.

(a) Article 2 of Indian constitution deals with formation of new states and alteration of area, boundaries and names of existing states,

(b) According to Article 4, changes done by Article 2 are not considered as constitutional amendment.

- (1) only a (2) only b (3) Both incorrect (4) Both correct

37. योग्य पर्याय निवडा.

(अ) काही लोकशाहीवादी देश प्रजासत्ताक आहेत.

(ब) काही लोकशाहीवादी देश प्रजासत्ताक नाहीत.

(क) ब्रिटन हे प्रजासत्ताक राष्ट्र आहे.

(ड) अमेरिका हे प्रजासत्ताक राष्ट्र नाही.

- (1) अ, ब योग्य (2) अ, ब, क योग्य (3) अ, क, ड योग्य (4) सर्व योग्य

Choose **Correct** Option.

(a) Some democratic countries are republic.

(b) Some democratic countries are not republic.

(c) Britain is a republic country.

(d) USA is not a republic country.

- (1) a, b correct (2) a, b, c correct (3) a, c, d correct (4) all are correct

38. अयोग्य पर्याय निवडा.

(अ) भारतांतर्गत फिरण्याचा अधिकार कलम 19 ने मिळालेला आहे.

(ब) नागरिकांना परदेशी जाण्याचा अधिकार कलम 21 ने मिळालेला आहे.

(क) कलम 19 मधील अधिकारांवर सरकार बंधने आणू शकत नाही. कारण ते मूलभूत संरचनेचा भाग आहेत.

(1) फक्त अ, ब

(2) फक्त ब

(3) फक्त ब, क

(4) फक्त क

Choose **incorrect** Option.

(a) Article 19 tells about right to freedom of movement inside the Country.

(b) Article 21 tells about right to move out of the country.

(c) Government can not make restrictions about freedom of movement under article 19 as it is a part of basic structure of the constitution.

(1) only a & b

(2) only b

(3) only b & c

(4) only c

39. योग्य पर्याय ओळखा.

(अ) कायद्यासमोर समानता ही नकारात्मक संकल्पना मानली जाते. जी भारतीय राज्यघटनेत ब्रिटिश घटनेवरून घेण्यात आली आहे.

(ब) कायद्याचे समान संरक्षण ही सकारात्मक संकल्पना मानली जाते जी भारतीय घटनेत अमेरिकन घटनेवरून घेण्यात आली आहे.

(1) फक्त अ योग्य

(2) फक्त ब योग्य

(3) दोन्ही योग्य

(4) दोन्ही अयोग्य

Choose **correct** option.

(a) Equality before law is a negative concept which is borrowed from British Constitution.

(b) Equal protection of law is positive concept which is borrowed from American Constitution.

(1) only a

(2) only b

(3) both correct

(4) both incorrect

40. कालक्रमानुसार योग्य पर्याय निवडा.

- (1) राजमन्नार समिती, पहिली प्रशासकीय सुधारणा समिती, प. बंगालचा ठराव, आनंदपूरसाहेब ठराव.
- (2) पहिली प्रशासकीय सुधारणा समिती, राजमन्नार समिती, आनंदपूर साहेब ठराव, प. बंगालचा ठराव.
- (3) राजमन्नार समिती, प. बंगालचा ठराव, आनंदपूर साहेब ठराव, पहिली प्रशासकीय सुधारणा समिती.
- (4) प. प्र. सु. समिती, आनंदपुरसाहेब ठराव, पं. बंगाल ठराव, राजमन्नार समिती.

Select an option with **correct** chronological order of establishment of committees.

- (1) Rajmannar Committee, 1st Administrative reforms commission (ARC), West bengal Memorandum, Anandpur Sahib resolution.
- (2) 1st ARC, Rajmannar Committee, Andandpur Sahib resolution, West bengal memorendum.
- (3) Rajmannar Committee, W. Bengal Memorendum, Anandpur sahib resolution, ARC.
- (4) 1st ARC, Andandpur Sahib resolution, W. Bengal Memorendum, Rajmannar Committee

41. राष्ट्रपतीच्या निवडणुकीत कोण मतदान करते ?

(अ) लोकसभेतील निवडून आलेले सदस्य	(ब) लोकसभेतील नियुक्त सदस्य
(क) राज्यसभेतील निवडून आलेले सदस्य.	(ड) विधानसभेतील निवडून आलेले सदस्य.
(इ) विधानपरिषदेचे निवडून आलेले सदस्य.	

(1) अ, क, ड, इ	(2) अ, ब, क, ड, इ
(3) अ, क, ड	(4) अ, ब, क, ड

Who among the following takes part in the Presidential election?

(a) Elected members of Loksabha.	(b) Nominated members of Loksabha.
(c) Elected members of Rajyashabha.	(d) Elected members of legislative assembly.
(e) Elected members of legislative council.	
(1) a, c, d, e	(2) a, b, c, d, e	(3) a, c, d	(4) a, b, c, d

42. योग्य पर्याय निवडा.

- (अ) अध्यादेश पूर्वलक्ष्यी पद्धतीने लागू करता येतो.
- (ब) कूपर खटल्यातील सुप्रीम कोर्टाच्या निकालानुसार वटहुकूमाला न्यायिक पुनर्विलोकन लागू आहे.
(1) अ योग्य	(2) ब योग्य	(3) दोन्ही अयोग्य	(4) दोन्ही योग्य

Choose **correct** option.

- (a) Ordinance can be retrospective.
- (b) According to verdict of Supreme court in cooper case, ordinances are subject to judicial review.
(1) a correct	(2) b correct	(3) both incorrect	(4) both correct

43. योग्य पर्याय निवडा.

(अ) मंत्रिमंडळ सामुहिकरित्या संसदेला जबाबदार असते.

(ब) पंतप्रधान वगळता मंत्रिमंडळाची संख्या लोकसभा सदस्यांच्या 15 टक्के हवी.

(क) ही तरतूद 91 व्या घटनादुरुस्तीने समाविष्ट करण्यात आली.

(1) सर्व योग्य (2) फक्त अ, ब योग्य (3) फक्त अ, क योग्य (4) फक्त क योग्य

Choose **correct** option.

(a) Council of ministers is collectively responsible to parliament.

(b) Total number of ministers, excluding PM, shall not exceed 15% of total strength of loksabha.

(c) This condition was added in 91st amendment.

(1) all correct (2) only a, b correct (3) only a, c correct (4) only c correct

44. संसदेत विचारल्या जाणाऱ्या प्रश्नांबाबत योग्य पर्याय निवडा.

(अ) अल्पसूचना प्रश्नांची उत्तरे 10 दिवसात द्यावी लागतात.

(ब) एका दिवशी 20 तारांकित प्रश्न पटलावर ठेवले जातात.

(क) विचारलेला प्रश्न 100 शब्दांच्या आतील हवा.

(1) फक्त अ, ब योग्य (2) फक्त अ योग्य (3) फक्त ब, क योग्य (4) सर्व योग्य

Choose **correct** option regarding questions asked in parliament.

(a) Short notice questions should be answered in 10 days.

(b) 20 starred questions are placed in parliament in one day.

(c) Size of question should not exceed 100 words.

(1) only a, b correct (2) only a correct (3) only b, c correct (4) all correct

45. खालील वाक्यातील योग्य कारण/णे ओळखा.

राष्ट्रपतींनी केलेल्या अभिभाषणासंदर्भातील आभाराचा ठराव मंजूर होणे महत्त्वाचे असते कारण...

(अ) तसे न झाल्यास सरकार पडू शकते.

(ब) तो राष्ट्रपतीचा अपमान मानला जातो.

(1) फक्त अ (2) फक्त ब (3) दोन्ही योग्य (4) दोन्ही अयोग्य

Choose **correct** reason/s.

Motion of thanks must be passed by Parliament because...

(a) If not passed, it amounts to the defeat of government

(b) It is considered as disrespect of President.

(1) only a (2) only b (3) all correct (4) both incorrect

46. शून्य प्रहर ही संकल्पना केव्हा सुरू झाली ?
 (1) 1954 (2) 1962 (3) 1964 (4) 1935
 When was the Zero hour concept started?
 (1) 1954 (2) 1962 (3) 1964 (4) 1935

47. अयोग्य विधान/ने ओळखा.
 (अ) सार्वजनिक विधेयक म्हणजे सरकारी पक्षातील कोणत्याही खासदाराने मांडलेले विधेयक.
 (ब) सार्वजनिक विधेयक मांडण्याआधी सात दिवस पूर्वसूचना द्यावी लागते.
 (क) खासगी विधेयक मांडताना एक महिना आधी पूर्वसूचना द्यावी लागते.
 (1) फक्त अ (2) फक्त ब (3) फक्त क (4) सर्व योग्य
 Choose **incorrect** statement/s.
 (a) Public bill is bill which is introduced by MP From governing party.
 (b) Public bill introduction in house requires 7 days prior notice.
 (c) Before introduction of private bill, one month prior notice is required.
 (1) only a (2) only b (3) only c (4) all correct.

48. खालील विधानांचा विचार करा व बिनचूक विधान/ने निवडा.
 (अ) घटनेत सध्या फक्त सहा मूलभूत हक्कांचा उल्लेख आहे.
 (ब) 44 व्या घटनादुरुस्ती (1978) ने संपत्तीचा अधिकार हा कलम 300-A अंतर्गत कायदेशीर अधिकार बनविण्यात आला.
 (1) फक्त अ (2) फक्त ब (3) दोन्ही (4) दोन्ही नाही
 Consider the following statements and choose the **correct** statement/s.
 (a) At present, there are only six fundamental rights.
 (b) By 44th constitutional amendment (1978), right to property made as legal right under Article 300-A.
 (1) only a (2) only b (3) both (4) neither a nor b

49. भारतातील लोकपाल व लोकायुक्त ही पदे खालील कोणाशी साधर्म्य दर्शविणारी आहेत ?
 (1) भारतीय संसदीय आयुक्त (2) स्कॅन्डिनेव्हियामधील अम्बुड्समन
 (3) रशियातील प्रॉसिक्यूटर जनरल (4) फ्रान्समधील कौन्सिल ऑफ स्टेट
 Lokpal and Lokayukta in India shows resemblance with which of the following?
 (1) Indian Parliamentary Commissioner (2) Ombudsman in Scandinavia
 (3) Prosecutor general in Russia (4) Council of state in France

50. कलम 13 मधील 'Law' या शब्दामध्ये खालील कोणत्या गोष्टींचा समावेश होतो ?

- (अ) संसदेने/विधिमंडळाने पारित केलेले कायदे (ब) राष्ट्रपतींनी काढलेले अध्यादेश
(क) प्रदत्त अधिनियम (ड) घटनादुरुस्ती

- (1) अ, ब, ड
(2) फक्त अ
(3) अ, ब, क
(4) अ, क, ड

The term law in Article 13 includes which of the following connotation/s?

- (a) Laws enacted by the parliament /legislature (b) Ordinances issued by President
(c) Delegated legislation (d) Constitutional amendment
(1) a, b, d (2) only a (3) a, b, c (4) a, c, d

51. अयोग्य जोडी/ड्या ओळखा.

- (अ) कायद्याचे राज्य - ब्रिटन
(ब) कायद्याने प्रस्थापित पद्धत - जपान
(क) कायद्याची उचित प्रक्रिया - अमेरिका
(1) अ (2) ब (3) क (4) एकही नाही

Choose the *incorrect* pair/pairs.

- (a) Rule of law - Britain
(b) Procedure established by law - Japan
(c) Due process of law - America
(1) a (2) b (3) c (4) none

52. भाषण व अभिव्यक्ती स्वातंत्र्यामध्ये (कलम 19 (1) (a)) खालीलपैकी कशाचा समावेश होतो ?

- (अ) वृत्तपत्रस्वातंत्र्याचा अधिकार (ब) शांततेचे स्वातंत्र्य
(क) धरणे/आंदोलन करण्याचा अधिकार (ड) संप करण्याचा अधिकार
(1) अ, क, ड (2) अ, ब, क (3) अ, ब (4) वरीलपैकी सर्व

Freedom of speech and expression (Art. 19(1) (a)) includes the following :

- (a) Freedom of press (b) Freedom of silence
(c) Right to demonstration or picketing (d) Right to strike
(1) a, c, d (2) a, b, c (3) a, b (4) all of the above

53. कलम 22, अटक व स्थानबद्धता यांपासून संरक्षण देते. याबद्दल खालील विधाने लक्षात घ्या व बरोबर विधान/ने निवडा.
- (अ) दंडात्मक स्थानबद्धतेविषयीचे अधिकार परदेशी व्यक्तींना लागू नाहीत.
 (ब) प्रतिबंधात्मक स्थानबद्धतेविषयीचे अधिकार देशी तसेच परदेशी व्यक्तींनाही लागू आहेत.
 (क) प्रतिबंधात्मक स्थानबद्धतेचा कालावधी साधारणतः 3 महिन्यांच्या पुढे वाढवता येत नाही.
- (1) अ व क (2) फक्त क (3) फक्त ब (4) अ, ब, क
- Art. 22, confers protection against arrest and detention. Consider the following statements regarding this and choose the correct statements.
- (a) Rights against punitive detention are not available to an aliens.
 (b) Rights against preventive detention are available to both citizens and aliens.
 (c) Generally detention under preventive detention can not exceed three months.
- (1) a and c (2) only c (3) only b (4) a, b, c

54. खालील विधाने लक्षात घ्या.
- (अ) कलम 29 हे भाषिक तसेच धार्मिक अल्पसंख्याक व बहुसंख्याकांनाही लागू आहे.
 (ब) कलम 30 हे फक्त भाषिक तसे धार्मिक अल्पसंख्याकांनाच लागू आहे, बहुसंख्याकांना नाही.
- (1) दोन्ही योग्य (2) फक्त अ योग्य
 (3) फक्त ब योग्य (4) दोन्ही अयोग्य
- Consider the following statements.
- (a) Art. 29 is applicable to linguistic and religious minorities as well as majorities.
 (b) Art. 30 is applicable only to linguistic and religious minorities and not to majorities
- (1) both correct (2) only a correct
 (3) only b correct (4) both incorrect

55. खालीलपैकी कोणत्या राज्यांमध्ये विधानपरिषद अस्तित्वात नाही ?
- (अ) बिहार (ब) मध्यप्रदेश (क) कर्नाटक (ड) गुजरात
 (इ) पश्चिम बंगाल
- (1) अ, ब, ड (2) ब, क, ड (3) ब, ड, इ (4) ब, क, इ
- Which of the following states does not have legislative council?
- (a) Bihar (b) Madhya Pradesh (c) Karnataka (d) Gujrat
 (e) West Bengal
- (1) a, b, d (2) b, c, d (3) b, d, e (4) b, c, e

56. भारताच्या सर्वोच्च न्यायालयाविषयी चुकीचे विधान ओळखा.
- (1) राज्यघटनेतील कलम 124 ते 147 आणि भाग V भारताच्या सर्वोच्च न्यायालयाविषयी माहिती देतात.
  - (2) भारताच्या सर्वोच्च न्यायालयाची स्थापना 24 जानेवारी 1950 रोजी करण्यात आली.
  - (3) सध्या सर्वोच्च न्यायालयात 35 न्यायाधीश आहेत.
  - (4) सर्वोच्च न्यायालयाच्या न्यायाधीशांची नियुक्ती राष्ट्रपतीद्वारा केली जाते.

Which of the following statement is **not true** about India's supreme court?

- (1) Art. 124 to 147 and Part V of the constitution informs about the supreme court.
- (2) the supreme court was inaugurated on January 24, 1950.
- (3) At present there are 35 judges in the supreme court.
- (4) Judges of supreme court are appointed by President of India.

57. सर्वोच्च न्यायालयाच्या न्यायाधीशाला त्याच्या पदावरून कोण दूर करू शकतो?
- (1) सरन्यायाधीश
  - (2) फक्त राष्ट्रपती
  - (3) फक्त संसद
  - (4) संसद आणि राष्ट्रपती दोघेही

Who can remove the Supreme Court judge from his post?

- (1) Chief justice of India.
- (2) Only President
- (3) Only Parliament
- (4) Parliament and President both.

58. चुकीची जोडी ओळखा.
- (1) कलम 145 : न्यायाधीशांचा पगार व भत्ते
  - (2) कलम 143 : राष्ट्रपतीचा सर्वोच्च न्यायालयाकडे सल्ला मागण्याचा अधिकार
  - (3) कलम 141 : सर्वोच्च न्यायालयाचा निर्णय देशातील सर्व न्यायालयांना लागू असणे
  - (4) कलम 139 : सर्वोच्च न्यायालयाचा प्राधिलेखाचा अधिकार

Which of the following is **not** matched correctly?

- (1) Art. 145 : Salary of Judges.
- (2) Art. 143 : Power of President to consult with supreme court
- (3) Art. 141 : Orders of supreme court are applicable to all courts in India
- (4) Art. 139 : Power of supreme court to issue writ petition.

59. योग्य विधाने ओळखा.

(अ) देशाचे 46 वे सरन्यायाधीश म्हणून रंजन गोगोई यांनी 3 ऑक्टोबर 2018 रोजी शपथ घेतली.

(ब) राष्ट्रपतीद्वारे सरन्यायाधीशांना पद आणि गोपनीयतेची शपथ दिली जाते.

(क) रंजन गोगोई यांनी न्या. जे. चेलमेश्वर यांची जागा घेतली.

(ड) रंजन गोगोई यांनी गुवाहाटी उच्च न्यायालय तसेच पंजाब व हरियाणा उच्च न्यायालयात न्यायाधीश म्हणून जबाबदारी पार पाडली.

(1) अ, क, ड

(2) अ, ब, क

(3) अ, ब, ड

(4) वरीलपैकी सर्व

Identify the **correct** statements.

(a) Justice Ranjan Gogoi sworn-in as a 46th CJI of India on 3rd Oct. 2018.

(b) Oath of office of CJI is administered by the President.

(c) Ranjan Gogoi replaced justice J. Chelameswar as CJI.

(d) Ranjan Gogoi served as judge in Guwahati and Punjab-Haryana high court.

(1) a, c, d

(2) a, b, c

(3) a, b, d

(4) all of the above

60. जम्मू-काश्मीरमध्ये खालीलपैकी कोणत्या विषयावर भारत सरकार कायदा करू शकत नाही ?

(1) संपर्क

(2) परराष्ट्र व्यवहार

(3) शिक्षण

(4) यापैकी नाही

On which of the following issue government of India cannot make any law for Jammu and Kashmir?

(1) Communication

(2) Foreign affairs

(3) Education

(4) none of the above

61. जम्मू-काश्मीरसंबंधीचा 'सामिलीकरणाचा करार' कोणत्या वर्षी करण्यात आला ?

(1) ऑक्टोबर 1947

(2) डिसेंबर 1949

(3) जून 1952

(4) मे 1971

When was the 'Instrument of accession' with Jammu & Kashmir Signed?

(1) October 1947

(2) December 1949

(3) June 1952

(4) May 1971

62. योग्य जोड्या जुळवा.

गट अ

(a) कलम 74

(b) कलम 77

(c) कलम 78

(a) (b) (c)

(1) ii iii i

(2) iii i ii

(3) i ii iii

(4) यापैकी नाही

Match the Pairs :

Group A

(a) Article 74

(b) Article 77

(c) Article 78

(1) ii iii i

(2) iii i ii

(3) i ii iii

(4) none of these

गट ब

(i) पंतप्रधानांचे राष्ट्रपतीला कारभाराविषयी माहिती देण्याचे कर्तव्य

(ii) राष्ट्रपतीला मदतीसाठी मंत्रिमंडळ

(iii) भारत सरकारच्या कारभाराचे कार्यचलन

Group B

(i) Duties of Prime Minister to furnish administrative information to President

(ii) Council of Minister to aid President

(iii) Conduct of business of Govt. of India

63. (अ) घटनेतील कलम 371-B नुसार आसाम राज्याला विशेष तरतुदी बहाल करण्यात आल्या आहेत.

(ब) घटनेतील कलम 371-F नुसार सिक्कीम राज्याला काही विशेष तरतुदी बहाल करण्यात आल्या आहेत.

(1) फक्त अ बरोबर

(2) फक्त ब बरोबर

(3) दोन्ही बरोबर

(4) दोन्ही चूक

(a) Article 371-B of the constitution is related with the special provisions conferred to the state of Assam.

(b) Article 371-F of the constitution is related with the special provisions conferred to the state of Sikkim.

(1) only a correct

(2) only b correct

(3) both a and b correct

(4) both incorrect

64. भारतीय राज्यघटनेने एकूण किती राज्यांना विशेष तरतुदी बहाल केल्या आहेत ?

(1) 9

(2) 10

(3) 11

(4) 12

Indian constitution has given/conferred special provisions to how many states?

(1) 9

(2) 10

(3) 11

(4) 12

65. खालीलपैकी कुठल्या घटनादुरुस्तीद्वारे ग्रामीण स्थानिक स्वराज्य संस्थांना घटनात्मक दर्जा देण्यात आला ?
- (1) 71 व्या घटनादुरुस्तीद्वारे
  - (2) 72 व्या घटनादुरुस्तीद्वारे
  - (3) 73 व्या घटनादुरुस्तीद्वारे
  - (4) 74 व्या घटनादुरुस्तीद्वारे

Which of the following amendment has given constitutional status to Rural local self government?

- (1) 71st amendment
- (2) 72nd amendment
- (3) 73rd amendment
- (4) 74th amendment

66. योग्य जोडी/जोड्या ओळखा.
- (अ) बलवंतराय मेहता समिती - 1957
  - (ब) अशोक मेहता समिती - 1977
  - (क) एल. एम. सिंघवी समिती - 1985
  - (ड) वसंतराव नाईक समिती - 1960

- (1) फक्त अ बरोबर
- (2) फक्त अ, ब बरोबर
- (3) फक्त अ, ब, ड बरोबर
- (4) सर्व बरोबर

Identify the correctly matched pair/pairs :

(a) Balwant Rai Mehta Committee - 1957	(b) Ashok Mehta Committee - 1977
(c) L. M. Singhvi Committee - 1985	(d) Vasant Rao Naik Committee - 1960
(1) only a correct	(2) only a, b correct
(3) only a, b, d correct	(4) all are correct

67. भारतीय राज्यघटनेच्या 11 व्या अनुसूचीमध्ये एकूण किती विषय समाविष्ट आहेत ?

(1) 18	(2) 21
(3) 25	(4) 29

How many subjects are included in the eleventh schedule of the Indian constitution?

(1) 18	(2) 21	(3) 25	(4) 29

68. अयोग्य जोडी/जोड्या ओळखा.

(अ) ग्रामसभा - 243-A

(ब) पंचायतीची स्थापना - 243-B

(क) जागांचे आरक्षण - 243-C

(ड) पंचायतीचे अधिकार - 243-G

(1) फक्त क

(2) फक्त ड

(3) फक्त क आणि ड

(4) वरीलपैकी नाही

Identify the *incorrectly* matched pair.

(a) Gramsabha - 243 A

(b) Constitution of Panchayats - 243 B

(c) Reservation of seats - 243 C

(d) Powers and authorities of Panchayat - 243 G

(1) only c

(2) only d

(3) only c and d

4) none of the above

69. योग्य विधान/ने ओळखा.

(अ) राष्ट्रीय मानवाधिकार आयोग हा एक घटनात्मक आयोग आहे.

(ब) या आयोगाची स्थापना 'मानवाधिकार संरक्षण अधिनियम, 1993' नुसार झाली आहे.

(क) भारताच्या सर्वोच्च न्यायालयाचे सरन्यायाधीश या आयोगाचे अध्यक्ष असतात.

(1) फक्त अ

(2) फक्त ब

(3) फक्त ब, क

(4) सर्व बरोबर

Choose **correct** sentence/s :

(a) National Human Rights Commission is a constitutional body.

(b) It is established by 'Protection of Human Rights Act, 1993'.

(c) Chief justice of India serves as the chairman of the NHRC.

(1) only a

(2) only b

(3) only b, c

(4) all of the above

70. भारताच्या संविधानातील दुरुस्ती बाबतचा पुढाकार ----- कडून घेतला जाऊ शकतो.

(अ) लोकसभा

(ब) राज्यसभा

(क) राज्य विधीमंडळ

(ड) राष्ट्रपती

पर्यायी उत्तरे

(1) फक्त अ

(2) फक्त अ आणि ब

(3) फक्त अ, ब आणि ड

(4) फक्त ब आणि क

An amendment to the Constitution of India can be initiated by

(a) Lok Sabha

(b) Rajya Sabha

(c) State Legislature

(d) President

Answer Options.

(1) only a

(2) only a and b

(3) only a, b and d

(4) only b and c

71. ---- घटनादुरुस्तीने वस्तु व सेवा कर देशात लागू करण्यात आला?
 (1) 99 व्या (2) 100 व्या (3) 101 व्या (4) 97 व्या
 ---- constitutional amendment act introduced Goods and Services Tax in the country?
 (1) 99th (2) 100th (3) 101th (4) 97th

72. खालीलपैकी योग्य विधान/विधाने ओळखा.
 (अ) अशोक मेहता समितीने तीन स्तरांवर स्थानिक स्वराज्य संस्था व्यवस्था निर्माण करण्याची शिफारस केली.
 (ब) या स्तरांना पंडित जवाहरलाल नेहरू यांनी 'पंचायतराज' असे नाव दिले.
 पर्यायी उत्तरे :
 (1) अ योग्य (2) ब योग्य (3) दोन्ही योग्य (4) दोन्ही अयोग्य
 Which of the following statement/s is/are **correct**?
 (a) Ashok Mehta committee suggested three tier local administrative system.
 (b) The name 'Panchayat Raj' was given by Pandit Jawaharlal Nehru.
 (1) a Correct (2) b Correct (3) Both correct (4) Both wrong

73. महाराष्ट्रातील पंचायत व्यवस्था निश्चित करण्यासाठी सर्वप्रथम कोणती समिती नेमली गेली?
 (1) बाबुराव काळे (2) पी. बी. पाटील
 (3) ल. ना. बोंगिरवार (4) वसंतराव नाईक
 Which of the following was the first Committee to decide Panchayat System in Maharashtra?
 (1) Baburao Kale (2) P. B. Patil
 (3) L. N. Bongirwar (4) Vasanttrao Naik

74. 1948 साली दिल्ली येथे भरलेल्या प्रांतीय स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या मंत्र्यांच्या बैठकीचे अध्यक्षपद कोणत्या व्यक्तीने भूषविले?
 (1) सुचेता कृपलानी (2) राजकुमारी अमृता कौर
 (3) सरोजिनी नायडू (4) विजयालक्ष्मी पंडित
 In 1948, meeting of Ministers of Local Government bodies was held in Delhi, who was the chairperson/ President of the meeting?
 (1) Sucheta Kriplani (2) Rajkumari Amrit Kaur
 (3) Sarojini Naidu (4) Vijaya Lakshmi Pandit

75. अ गट आणि ब गट यांच्या योग्य जोड्या जुळवा आणि योग्य पर्याय निवडा.

अ गट		ब गट	
(i) 243 A		(a) वित्त आयोग	
(ii) 243 I		(b) जिल्हा नियोजन समिती	
(iii) 243 K		(c) ग्रामसभा	
(iv) 243 ZD		(d) पंचायतीच्या निवडणुका	
(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(1) a	b	c	d
(2) b	a	c	d
(3) c	a	d	b
(4) c	d	b	a

Match Group A with Group B and select the correct Answer.

A Group		B Group	
(i) 243 A		(a) Finance Commission	
(ii) 243 I		(b) Committee for District Planning	
(iii) 243 K		(c) Gram Sabha	
(iv) 243 ZD		(d) Elections to the Panchayat	
(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(1) a	b	c	d
(2) b	a	c	d
(3) c	a	d	b
(4) c	d	b	a

76. पंचायत राजची सुरुवात --- मधील नागोर येथे --- रोजी झाली.

(1) गुजरात, 2 ऑक्टोबर 1959	(2) मध्यप्रदेश, 2 ऑक्टोबर 1960
(3) राजस्थान, 2 ऑक्टोबर 1959	(4) आंध्रप्रदेश, 15 ऑगस्ट 1959

'Panchayat Raj' system was started from Nagaur, a place in _____, on _____.

(1) Gujrat, 2 nd Oct. 1959	(2) Madhya Pradesh, 2 nd Oct. 1960
(3) Rajasthan, 2 nd Oct. 1959	(4) Andhra Pradesh, 15 th Aug. 1959

77. खालीलपैकी राज्य आणि तेथील स्थानिक स्वराज्य संस्था यांच्या योग्य जोड्या जुळवा.

राज्य		नाव	
(i) आंध्रप्रदेश		(a) ब्लॉक पंचायत	
(ii) आसाम		(b) अंचल समिती	
(iii) अरुणाचल प्रदेश		(c) आंचलिक पंचायत	
(iv) केरळ		(d) मंडल प्रजा परिषद	
(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(1) d	c	b	a
(2) d	b	c	a
(3) a	c	b	d
(4) b	c	a	d

Match the following between State and it's Local Government.

State		Name	
(i) Andhra Pradesh		(a) Block Panchayat	
(ii) Assam		(b) Anchal Panchayat	
(iii) Arunachal Pradesh		(c) Anchalik Panchayat	
(iv) Kerala		(d) Mandal Praja Parishad	
(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(1) d	c	b	a
(2) d	b	c	a
(3) a	c	b	d
(4) b	c	a	d

78. खालील विधाने लक्षात घ्या.

(अ) पंचायत समिती सभापतीस जिल्हा परिषदेच्या अध्यक्षाकडे राजीनामा द्यावा लागतो.

(ब) नगरपरिषदेचा अध्यक्ष आपला राजीनामा विभागीय आयुक्तास देतात.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) अ योग्य   (2) ब योग्य   (3) दोन्ही योग्य   (4) दोन्ही अयोग्य

Consider the following Statements.

(a) Panchayat Samiti Chairman can resign by addressing the resignation letter to Zilla Parishad Chairman.

(b) Nagar Parishad Chairman can resign by addressing the resignation letter to Divisional Commissioner.

- (1) a Correct   (2) b Correct   (3) Both correct   (4) Both wrong

79. योग्य पर्याय निवडा.

- (अ) नगर परिषदांचे वर्गीकरण उत्पन्नाच्या आधारावर केले जाते.
 (ब) नगर परिषदेच्या प्रत्येक प्रभागातून एकच सदस्य निवडला जातो.
 (क) नगरपरिषदेच्या अध्यक्षाची निवड थेट जनतेकडून केली जाते.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) फक्त अ योग्य (2) फक्त अ व क योग्य
 (3) फक्त ब चूक (4) फक्त क योग्य

Choose Correct Options.

- (a) Nagar Parishads are Classified on the basis of its income.
 (b) Only one candidate is elected from Nagar Parishad's each ward.
 (c) Chairman is elected directly from the people.
 (1) Only a Correct (2) a and c Correct
 (3) Only b wrong (4) Only c correct

80. महानगरपालिकेची खालीलपैकी अनिवार्य कामे कोणती आहेत ?

- (अ) शहराची सीमाचिन्हे दर्शविणे.
 (ब) विवाहनोंदणी
 (क) इमारती/जमिनीचे भूमापन
 (ड) जन्ममृत्यूची नोंद करणे.
 (इ) धोकादायक इमारती काढणे/हटवणे/पाडणे.
 (फ) पिण्याच्या पाण्याची व्यवस्था करणे.

- (1) अ, ब, क (2) अ सोडून सर्व
 (3) अ, ड, इ (4) ब, ड, फ

Which of the following are mandatory works for Municipal Corporation?

- (a) Put the boundary signs on borders.
 (b) Marriage Registration.
 (c) Measurements of Buildings/lands
 (d) Registration of birth and death.
 (e) removal of dilapidated building.
 (f) drinking water management

- (1) a, b, c (2) all except a (3) a, d, e (4) b, d, f

81. जिल्हा नियोजन व विकास मंडळाचे उपाध्यक्ष कोण असतात ?

- (1) पालकमंत्री (2) जिल्हाधिकारी
(3) विभागीय आयुक्त (4) जिल्हा मध्यवर्ती बँकेचे अध्यक्ष

Who is the Vice President of 'District Planning and development council'?

- (1) Guardian Minister (2) District Collector
(3) Divisional Commissioner (4) Chairman of District central co-operative Bank

82. योग्य पर्याय ओळखा.

(अ) प्रत्येक पंचायत समिती एक सरपंच समिती स्थापन करते.

(ब) 15 सरपंच किंवा त्या कार्यक्षेत्रातील एकूण सरपंचांच्या 1/5 यापैकी जी संख्या जास्त असेल तेवढे सरपंच हे सदस्य असतात.

(क) सदस्यांचा कार्यकाल 2 वर्षे असतो.

(ड) पंचायत समितीचा सभापती हा सरपंच समितीचा पदसिद्ध सभापती असतो.

- (1) अ, ब योग्य (2) अ, ब, क योग्य (3) अ, ब, क, ड योग्य (4) ब, क, ड योग्य

Choose **correct** options.

(a) Every Panchayat Samiti has one Sarpanch Committee.

(b) Sarpanch Committee consists of 15 members or 1/5th of total Sarpanchs in particular area, whichever is highest.

(c) Members hold office for the term of 2 years.

(d) The chairman of Panchayat Samiti is ex-officio chairman of Sarpanch committee.

- (1) a, b correct (2) a, b, c correct
(3) a, b, c, d correct (4) b, c, d correct

83. घटनेच्या मूलभूत संरचनेमध्ये खालीलपैकी कोणत्या घटकांचा समावेश होतो ?

(अ) संसदीय शासन व्यवस्था (ब) कायद्याचे राज्य (क) धर्मनिरपेक्षता

(ड) मूलभूत हक्कांचा सार (इ) संघराज्य व्यवस्था

- (1) फक्त अ, ब, क, इ (2) अ, ब, क, ड, इ (3) फक्त अ, ब, क, ड (4) फक्त ब, क, ड, इ

Basic Structure of Constitution consists of -----

- (a) Parliamentary system (b) Rule of law (c) Secularism
(d) Essence of fundamental rights (e) Federal system

- (1) only a, b, c, e (2) a, b, c, d, e (3) only a, b, c, d (4) only b, c, d, e

84. घटनेच्या कोणत्या कलमांमध्ये आंतरराज्य परिषदेची तरतुद करण्यात आली आहे?
 (1) 262 (2) 263 (3) 280 (4) 265
 Which article of the constitution provides for the inter-state council?
 (1) 262 (2) 263 (3) 280 (4) 265

85. योग्य विधान/ने ओळखा.
 (अ) आंतरराज्यीय नदी जलविवाद न्यायाधिकरणाची स्थापना राष्ट्रपती करतात.
 (ब) आंतरराज्य परिषदेची स्थापना संसद करते.
 (1) फक्त अ (2) फक्त ब (3) दोन्ही बरोबर (4) दोन्ही चूक
 Choose **Correct** Statement/s
 (a) President appoints Inter-state River water disputes tribunal.
 (b) Parliament appoints interstate council.
 (1) only a (2) only b (3) both correct (4) both incorrect

86. खालील विधाने विचारात घ्या.
 (अ) भारतीय राज्यघटनेतील मार्गदर्शक तत्त्वे आयरिश घटनेवरून स्वीकारली आहेत.
 (ब) मार्गदर्शक तत्त्वे देशात सामाजिक, आर्थिक व राजकीय लोकशाही प्रस्थापित करण्याचा प्रयत्न करतात.
 (1) फक्त अ बरोबर (2) फक्त ब बरोबर
 (3) अ, ब बरोबर (4) अ, ब चूक
 Consider the following statements :
 (a) Directive principles of state policy in the Indian constitution are borrowed from Irish constitution.
 (b) Directive principles try to establish social, economic and political democracy in the country.
 (1) only a correct (2) only b correct
 (3) a, b correct (4) a, b incorrect

87. खालीलपैकी कोणती कलमे 42 वी घटनादुरुस्ती 1976 नुसार समाविष्ट करण्यात आली आहेत ?
 (अ) कलम 39 A (ब) कलम 43 A (क) कलम 45 (ड) कलम 48 A
 (1) अ, ब, ड (2) ब, क, ड (3) क, ड (4) फक्त ड
 Which of the following articles are included by 42nd constitutional amendment 1976?
 (a) Article 39 A (b) Article 43 A (c) Article 45 (d) Article 48 A
 (1) a, b, d (2) b, c, d (3) c, d (4) only d

88. जोड्या लावा.

अ गट

ब गट

- (अ) अनुसूची 2 - (i) शपथ किंवा प्रतिज्ञा
 (ब) अनुसूची 3 - (ii) संघ, राज्य व समवर्ती सूची
 (क) अनुसूची 7 - (iii) पगार व भत्ते
 (ड) अनुसूची 8 - (iv) अनुसूचित भाषा

(अ) (ब) (क) (ड)

- (1) iii ii i iv
 (2) i ii iii iv
 (3) iii i ii iv
 (4) i iv ii iii

Match the Pairs

Group A

Group B

- (a) Schedule 2 - (i) Oath/affirmations
 (b) Schedule 3 - (ii) Union, State & Concurrent list
 (c) Schedule 7 - (iii) Salaries and allowances
 (d) Schedule 8 - (iv) Scheduled Languages

(a) (b) (c) (d)

- (1) iii ii i iv
 (2) i ii iii iv
 (3) iii i ii iv
 (4) i iv ii iii

89. अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती आणि इतर दुर्बल घटक यांचे शैक्षणिक व आर्थिक हितसंवर्धन यासंबंधी तरतुद राज्यघटनेच्या कोणत्या कलमात करण्यात आली आहे?

- (1) कलम 41 (2) कलम 42
 (3) कलम 46 (4) कलम 47

Provisions for promotion educational and economic interests of scheduled castes, scheduled tribes and other weaker sections is given in which article of the constitution?

- (1) Article 41 (2) Article 42
 (3) Article 46 (4) Article 47

90. खालील विधाने विचारात घ्या.

(अ) मार्गदर्शक तत्त्वे न्यायप्रविष्ट आहेत.

(ब) मूलभूत हक्क न्यायप्रविष्ट नाहीत.

(1) फक्त अ बरोबर (2) फक्त ब बरोबर (3) दोन्ही बरोबर (4) दोन्ही चूक

Consider the following statements :

(a) Directive principles are justiciable.

(b) Fundamental rights are non-justiciable

(1) only a correct (2) only b correct (3) both correct (4) both incorrect

91. भारतीय संविधानाच्या कोणत्या कलमात समान नागरी कायद्याचा उल्लेख आहे?

(1) कलम 44 (2) कलम 40 (3) कलम 45 (4) कलम 48

Which article of the Indian constitution deals with uniform civil code?

(1) Art. 44 (2) Art. 40 (3) Art. 45 (4) Art. 48

92. खालील विधाने विचारात घ्या.

(अ) राज्यघटनेत मूलभूत कर्तव्यांचा समावेश ग्यानी झैल सिंग समितीच्या शिफारसीनुसार करण्यात आला.

(ब) भारतीय राज्यघटनेतील मूलभूत कर्तव्ये तत्कालिन सोव्हिएत रशियाच्या घटनेवरून घेण्यात आली आहे.

(क) कलम 51 मध्ये मूलभूत कर्तव्यांचा समावेश करण्यात आला आहे.

(1) अ, ब बरोबर (2) ब, क बरोबर (3) फक्त ब बरोबर (4) फक्त क बरोबर

Consider the following Statements :

(a) Fundamental duties in the constitution are included by the recommendation of Gyani Zail Singh committee.

(b) Fundamental duties in the Indian constitution are taken from Soviet Russian constitution.

(c) Article 51 contains fundamental duties are included in article 51 of the Indian constitution.

(1) a, b correct (2) b, c correct (3) only b correct (4) only c correct

93. कोणत्या घटनादुरुस्तीने घटनेत अकरावे मूलभूत कर्तव्य समाविष्ट करण्यात आले ?

(1) 42 वी घटनादुरुस्ती (2) 44 वी घटनादुरुस्ती

(3) 97 वी घटनादुरुस्ती (4) 86 वी घटनादुरुस्ती

11th fundamental duty included by which of the following amendment to the constitution?

(1) 42nd amendment (2) 44th amendment

(3) 97th amendment (4) 86th amendment

94. घटनेच्या कलम 352 नुसार राष्ट्रपती राष्ट्रीय आणीबाणी कधी घोषित करू शकतात ?

(अ) युद्ध किंवा परकीय आक्रमण

(ब) अंतर्गत अशांतता

(क) सशस्त्र बंड

(ड) पंतप्रधानांच्या लेखी सल्ल्यानुसार

वरीलपैकी कोणती विधाने चुकीची आहेत ?

(1) क व ड

(2) ब व ड

(3) ब व क

(4) अ व ब

According article 352, the President can declare National emergency in which of the following situations?

(a) War or external aggression

(b) Internal disturbance

(c) Armed rebellion

(d) Written advice of Prime Minister.

Choose **incorrect** statement.

(1) c and d

(2) b and d

(3) b and c

(4) a and b

95. ----- कलमानुसार राज्यात राष्ट्रपती राजवट लागू करता येते.

(अ) कलम 356

(ब) कलम 352

(क) कलम 360

(ड) कलम 365

(1) फक्त अ

(2) फक्त ब व ड

(3) फक्त अ व ड

(4) फक्त अ व क

A President's rule can be imposed in a state under the provision of -----.

(a) Article 356

(b) Article 352

(c) Article 360

(d) Article 365

(1) only a

(2) only b and d

(3) only a and d

(4) only a and c

96. राष्ट्रीय आणीबाणीचा अंमल चालू असताना राष्ट्रपती कोणत्या मूलभूत हक्कात घट करू शकत नाहीत ?

(1) कलम 19 व 20

(2) कलम 20 व 21

(3) कलम 21 व 22

(4) कलम 19 व 21

Which of the following fundamental rights can not be abridged by president while National emergency is in effect?

(1) Art. 19 & 20

(2) Art. 20 & 21

(3) Art. 21 & 22

(4) Art.19 & 21

97. राष्ट्रपतींच्या अधिकारासंदर्भात खालील विधाने विचारात घ्या.

(अ) राष्ट्रपती सर्व सेनादलाचे सरसेनापती असतात.

(ब) राष्ट्रपती त्यांच्या सही शिक्क्यांद्वारे लोकसभा सभापतीची नियुक्ती करतात.

(क) सर्व करार, तह राष्ट्रपतींच्या नावे केले जातात.

(ड) संसद सदस्यांच्या अपात्रतेविषयी निर्णय देणे.

(1) अ, ब, क बरोबर

(2) अ, ब, ड बरोबर

(3) अ, क, ड बरोबर

(4) ब, क, ड बरोबर

Consider the following statements regarding the power of President.

(a) The President is the supreme commander of all armed forces.

(b) President appoints Lok Sabha speaker under his hand and seal.

(c) All treaty and agreements are signed in the name of President.

(d) Decision regarding disqualification of MPs.

(1) a, b, c correct

(2) a, b, d correct

(3) a, c, d correct

(4) b, c, d correct

98. विधान A : राष्ट्रपती धनविधेयक संसदेच्या पुनर्विचारार्थ पाठवू शकत नाहीत.

विधान R : धनविधेयक राष्ट्रपतींच्या पूर्वसंमतीने सभागृहात मांडले जाते.

(1) दोन्ही विधाने बरोबर व विधान R हे A चे स्पष्टीकरण आहे.

(2) दोन्ही विधाने बरोबर व विधान R हे A चे योग्य कारण नाही.

(3) विधान A बरोबर R चूक

(4) विधान A चूक R बरोबर

Statement A : President can not return money bill for reconsideration of the parliament.

Statement R : Money bill is introduced in the parliament with the permission of President.

(1) Both statements are correct and R is explanation of A.

(2) Both statements are correct but R is not correct explanation of A.

(3) Statement A is right and R is wrong.

(4) Statement A is wrong and R is right.

99. राष्ट्रपती व उपराष्ट्रपती निवडणूकीबाबतच्या विवादावर सर्वोच्च न्यायालयात ----- कलमानुसार निर्णय घेतला जातो.

(1) कलम 71

(2) कलम 131

(3) कलम 73

(4) कलम 130

Disputes related to election of President and Vice President are dealt with article ----- in supreme court.

(1) Article 71

(2) Article 131

(3) Article 73

(4) Article 130

100. राष्ट्रपतीपदाच्या निवडणूकीकरिता उमेदवाराचे नामांकन ----- कडून सूचित केले जाते.

(1) कमीत कमी पाच नागरिक

(2) कमीत कमी पाच संसद सदस्य

(3) कमीत कमी संसदेचे पंचवीस सदस्य

(4) कमीत कमी निर्वाचन मंडळाचे पन्नास सदस्य

The nomination of candidate for election to the office of the President in India is proposed by

(1) at least five citizens

(2) at least five members of Parliament

(3) at least twenty five members of Parliament

(4) at least fifty members of electoral college

चाणक्य मंडल परिवार

MPSC राज्यसेवा पूर्वपरीक्षा 2019

Test Series

दि. ७ ऑक्टोबर ते २४ जानेवारी २०१९

इंग्रजी व मराठी या दोन्ही भाषांमध्ये

वैशिष्ट्ये

- ◆ आयोगाप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची रचना
- ◆ OMR Sheet तपासून गुण कळविण्यात येतील.
- ◆ प्रश्नपत्रिका विषयनिहाय (१२) तसेच एकत्रित (५+५). (सामान्य अध्ययन+CSAT)
- ◆ प्रत्येक टेस्टनंतर स्पष्टीकरणासह उत्तरे छापील स्वरूपात दिली जातील.
- ◆ आमच्या प्राध्यापकांबरोबर शेवटच्या (५+५) टेस्टचे विश्लेषण तसेच शंकांनिरसन

विषयानुसार टेस्ट-एकूण १२ (प्रत्येक रविवारी)

अ.क्र.	तारीख	विषय	अ.क्र.	तारीख	विषय
१.	७ ऑक्टोबर	भारतीय संविधान व राज्यशास्त्र	८.	९ डिसेंबर	भूगोल व पर्यावरण
२.	१४ ऑक्टोबर	भारतीय संविधान व राज्यशास्त्र	९.	१६ डिसेंबर	सामान्य विज्ञान
३.	२१ ऑक्टोबर	अर्थशास्त्र	१०.	२३ डिसेंबर	प्रचलित घडामोडी (जून, जुलै, ऑगस्ट, सप्टेंबर)
४.	२८ ऑक्टोबर	अर्थशास्त्र	११.	३० डिसेंबर	सामान्य विज्ञान
५.	१८ नोव्हेंबर	इतिहास	१२.	६ जानेवारी	प्रचलित घडामोडी (ऑक्टोबर, नोव्हेंबर, डिसेंबर)
६.	२५ नोव्हेंबर	इतिहास			
७.	२ डिसेंबर	भूगोल व पर्यावरण			

वेळ व ठिकाण : सकाळी ९:३० ते ११:३० सदाशिव पेठ वास्तू व वारजे वास्तू प्रत्येक टेस्टनंतर त्याच दिवशी स्पष्टीकरणासहित उत्तरे दिली जातील. स्पष्टीकरणासंबंधी किंवा अभ्यासासंबंधी काही अडचण असल्यास चाणक्य मंडल परिवाराचे प्राध्यापक दोन्ही वास्तूत स.१० ते स.६ या वेळेत उपलब्ध असतील.

संपूर्ण सामान्य अध्ययन (GS) व CSAT टेस्ट

अ.क्र.	तारीख	विषय	वेळ	Discussion
१.	१२ जानेवारी	सामान्य अध्ययन (GS)	स.१० ते १२	१३ जानेवारी
		CSAT	दु. ३ ते ५	स. ९ ते १
२.	१५ जानेवारी	सामान्य अध्ययन (GS)	स.१० ते १२	१६ जानेवारी
		CSAT	दु. ३ ते ५	स. ९ ते १
३.	१८ जानेवारी	सामान्य अध्ययन (GS)	स.१० ते १२	१९ जानेवारी
		CSAT	दु. ३ ते ५	स. ९ ते १
४.	२१ जानेवारी	सामान्य अध्ययन (GS)	स.१० ते १२	२२ जानेवारी
		CSAT	दु. ३ ते ५	स. ९ ते १
५.	२४ जानेवारी	सामान्य अध्ययन (GS)	स.१० ते १२	२५ जानेवारी
		CSAT	दु. ३ ते ५	स. ९ ते १

उपलब्ध परीक्षा माध्यम

१. ऑफलाईन : सदाशिवपेठ व वारजे वास्तू
२. ऑनलाईन : chanakyamandalonline.in
३. पोस्टल माध्यम

Discussion

प्रत्येक टेस्टनंतर दुसऱ्या दिवशी स्पष्टीकरणासहित उत्तरे दिली जाऊन त्यावर Discussion होईल.

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाच्या नोटिफिकेशन नुसार जानेवारी मधील टेस्टच्या तारखा बदलू शकतात.

शुल्क: २२०० रु.

चाणक्य मंडलच्या जुन्या विद्यार्थ्यांना ५०% सवलत मिळेल.

अधिक माहितीसाठी कार्यालयाशी संपर्क साधा. ०२०-२४३३८५४२ / ०२०-२५२३०९००

चाणक्य मंडल परिवार

प्रश्नपुस्तिका क्रमांक : CMPT01

7 October 2018

BOOKLET No.

उत्तरपत्रिका

पेपर I - भारतीय संविधान व राज्यशास्त्र

एकूण प्रश्न : 100

वेळ : 2 (दोन) तास

एकूण गुण : 200

Q.	A.	Q.	A.	Q.	A.	Q.	A.	Q.	A.	Q.	A.	Q.	A.	Q.	A.	Q.	A.	Q.	A.
१	४	११	२	२१	४	३१	२	४१	३	५१	४	६१	१	७१	३	८१	३	९१	१
२	३	१२	३	२२	३	३२	४	४२	४	५२	२	६२	१	७२	२	८५	१	९२	३
३	३	१३	१	२३	१	३३	३	४३	४	५३	४	६३	३	७३	४	८३	२	९३	४
४	४	१४	४	२४	१	३४	३	४४	४	५४	१	६४	३	७४	२	८४	२	९४	२
५	२	१५	१	२५	४	३५	४	४५	१	५५	३	६५	३	७५	३	८५	४	९५	३
६	१	१६	४	२६	२	३६	२	४६	२	५६	३	६६	३	७६	३	८६	१	९६	२
७	३	१७	४	२७	३	३७	१	४७	१	५७	२	६७	४	७७	१	८७	१	९७	३
८	४	१८	४	२८	२	३८	४	४८	३	५८	१	६८	१	७८	१	८८	३	९८	१
९	३	१९	३	२९	१	३९	३	४९	२	५९	३	६९	२	७९	४	८९	३	९९	१
१०	४	२०	२	३०	४	४०	२	५०	३	६०	३	७०	२	८०	३	९०	४	१००	४